

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Titulus V. De Hæreticis, Schismaticis, & Apostatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

Quæres duodecimo: An liceat Principi Christiano in bello contra alium Christianum Principem cum Turcis inire fœdus?

R. In bello ut putatur, iusto contra alium Christianum Principem Saracenos vel Turcas in auxilium vel subsidium advocare illicitum videtur, DEUS

enim tales confœderationes & pacta cum infidelibus inita in veteri prohibuit Testamento. *Exod. 23. Deuter. 7. &c.* Ratio est: quia infidelium auxilia contra Christianos maximè semper sunt & fuerunt Christianis nociva propter perversionis, invasionis aut defertionis periculum.

TITULUS V.

DE

Hereticis, Schismaticis, & Apostatis.

Quæres primo: Quid, quantum, & qualiter eradicandum hæresis crimen?

R. 1mo: Nomen hæresis, græcè ab electione dicitur, quod scilicet eam sibi unusquisque eligat disciplinam, quam putat esse meliorem. *Can. hæresis. 27. caus. 24. q. 3.* ut in præsentem sumitur, est error voluntarius & pertinax, hominis Christiani contra doctrinam & aliquam fidei catholicæ veritatem; si quis ex mera ignorantia aut simplici apprehensione, eorumve ductus auctoritate, apud quos educatus, aut apparente quâdam veritatis ratione deceptus, propositionem aliquam contra Catholicam teneat Ecclesiam, manifestâ veritate corrigi paratus, materialis est hæreticus, nec juris pœnas incurrit, idèoque à quocumque absolvi potest. Tales hæretici materiales, plures inter simplices maximè in Regionibus, ubi pauci sunt Catholici, inveniuntur.

Si autem errori Catholicæ fidei contrario voluntariè, scienter, & cum pertinacia quis adhæreat, hæreticus est formalis, tales plerique sunt, qui in Catholicis habitant Regionibus, & cum Orthodoxis quotidianam habent conversationem, quibus veræ fidei sufficienter proponuntur veritates. Hæreticus autem appellatur, licet de Ecclesia non recesserit, quicumque aliter scripturam intelligit, quam sensus Spiritus Sancti flagitat, quo scripta est *Can. hæresis. 27. caus. 24. q. 3.*

2do: Sicut crimen atrocissimum in Repub. politica crimen læsæ Majestatis terrenæ, quod in ipsam principis committitur personam, ita in foro Ecclesiastico crimen atrocissimè læsæ Majestatis divinæ est hæresis, quod in ipsam DEI personam committitur, cui, quamvis infinitæ auctoritatis existat, per hæresin fides denegatur, & ideo in hoc crimine non datur parvitas materiæ, sed qui-

quilibet articulo revelato dissensus, imo quodlibet deliberatum dubium de veritate aliqua revelata, & per Ecclesiam ad credendum proposita, mortale est peccatum; & sicut omnes, etiam illi, qui Jus accusandi non habent, in Crimine læsæ Majestatis pro accusatoribus, denuntiatoribus & testibus admittuntur, ita quoque servi contra dominos, Laici adversus Clericos, hæretici adversus hæreticos, aut alias criminosi de hæresi accusare possunt: quia hæresis est crimen publicum, in omnium redundans injuriam. *Cap. in fidei favorem. §. de hæresi in 6.*

310. Remedia opportuna ad eradicandam hæresin Canones præscribunt sequentia. 1mo. Omnibus laicis interdicitur; ne sibi prædicandi verbum DEI vendicent auctoritatem, neque conventus aut occulta foveant conciliabula, Sacerdotum simplicitate aut familiaritate contemptim habitâ, cum scriptum sit: *diis non detrahes*, per quod Sacerdotes intelliguntur, qui propter excellentiam Ordinis & Officii dignitatem Deorum nomine nuncupantur. *Cap. cum ex injuncto. 12. h. t. 2do.* Jubetur Archi-Episcopus & Episcopus per se vel Archi-Diaconos suos, aliasve personas idoneas bis aut semel saltem in anno, suam circuire & visitare Diœcesin, in hæreticos ac de hæresi suspectos inquirere. *Cap. excommunicamus. 13. §. adjicimus. h. t. 310.* Moniti ac requisiti per Ecclesiam Principes vel potestatem aliquam in Repub. habentes terram suam ab hæretica pravitate purgare tenentur. *Cit. cap. excommunicamus. 13. §. monentur.*

Quæres secundo: quæ pœnæ hæreticorum temporales?

ꝛ. Sequentes. 1ma. Infamia Juris, quâ hæretici ante omnem Judicis Sententiam ipso jure sunt infames. *Cit. cap. excommunicamus. 2da.* Confiscatio omnium bonorum. *Cap. vergentis. 10. h. t. Cap. accusatus. 8. cap. cum secundum. 19. eod. in 6. 3tia.* Inhabilitas testandi, & ex testamento vel ab intestato succedendi. *Cit. cap. excommunicamus. 4ta.* Exemptio à patria potestate, eo ipso enim quo parens fit hæreticus, filii desinunt esse in ejus potestate. *Cap. quicumque. 2. §. illorum. h. t. in 6. 5ta.* Amissio potestatis Dominicæ, sic Dominus factus hæreticus dominium in servos, & Dominus directus in Vassallum amittit. *Cap. absolutos. fin. h. t. 6ta.* Pœna Corporalis, Carceris vel mortis, pœnâ mortis plectuntur hæretici obstinati & impœnitentes, aut in hæresin relapsi vel verè vel fictione juris, ut quia hæresin abjurare jussi ad vomitum rediere, aut post abjuracionem unius hæresis in aliam inciderunt. *Cap. ad abolendam. 9. h. t. cap. ut commissi. 12. eod. in 6. L. Arrani. 5. §. seqq. C. de hæret.*

Quæres tertio: Quæ spirituales hæreticorum pœnæ?

ꝛ. Sequentes: 1ma. Excommunicatio Major Summo Pontifici reservata, quam omnes hæretici, iis credentes, eorum receptatores, defensores, fautores ipso facto incurrunt. *Cap. quicumque. 2. cap. cum Contumacia. 7. cap. accusatus. 8. h. t. in 6. 2da;* Irregularitas & inhabilitas ad beneficia Ecclesiastica. *Cap. quicumque. cit. §. hæretici. cap. statutum. 15. h. t. in 6.*

F f f f 3

3tia.

3^{ia}. Privatio omnium Beneficiorum Ecclesiasticorum & dignitatum, siue ante, siue post hæresin obtentatum. *Cir. cap. in commissi.*

4ta. Privatio sepulturæ Ecclesiasticæ. *Cap. quicumque. 2. h. t. in 6.* ubi: qui hæreticos, credentes, receptatores, defensores vel fautores eorum scienter præsumperint Ecclesiasticæ tradere sepulturæ, usque ad satisfactionem idoneam excommunicationis Sententiæ subiciuntur, nec absolutionis beneficium merentur, nisi propriis manibus publicè extument & projiciant hujusmodi damnatorum corpora, dummodo ab aliorum fidelium Corporibus discerni valeant. *Cap. Sacris 12. §. unde de sepult.* ut autem hæ pœnæ incurrantur requiruntur sequentia, 1mo: debet esse verus & formalis hæreticus, nec sufficit esse materialem, qui aliquid contra fidem etiam ex ignorantia vincibili asserit, si contra fidem esse nosset, corrigere paratus. 2do. Eum hæresin suam verbis vel aliis externis signis manifestasse oportet. 3^{io}. Actus externus hæresin internam manifestans ex se, & non prout substat actui interno mortaliter malus esse debet. 4to. Requiritur, ut hæresis interna exterius manifestata sit animo eam profitendi.

Quæres quarto: Qualiter hæreticus à Catholicis vitandus?

R. Quam; vis spirituales hæreticorum pœnæ in nostris partibus eisdem non censeantur remissæ, per hoc enim quod Lutherani & Calvinistæ per pacificationem Osnabrugensem à statu politico in Imperio tolerentur, non ideo

ab Ecclesia tolerati sunt, quæ in memoratam pacificationem, quatenus hæreticis favet, nunquam consensit, quin potius Innoc. X. pacem istam rescindere conatus fuit. Hæreticus tamen de Jure Canonico vitandus non est à Catholicis, nisi publicè fuerit denunciatus, juxta Constitutionem Martini V. in Concil. Constant. quæ incipit: *ad vitanda*. Ast de Jure naturæ & divino in frequentibus sunt vitandi casibus. 1mo. Si ex communicatione apud Catholicos scandalum oriatur & offensio, vel nascatur suspicio, quod Catholici hæreticorum ritus, mores aut dogmata verbo, signo factive profiteantur. 2do. Si ex communicatione in his rebus spirituale animæ periculum, videlicet perversionis in fide, aut Catholicæ religionis immineat contemptus. 3^{io}. Si Catholicus cum hæretico in crimine, ob quod excommunicatus fuit, habeat commercium.

Quæres quinto: quæ libros Hæreticorum legentium pœna?

R. Omnes illi qui Hæreticorum libros, hæresin continentes vel de Religione tractantes, absque Sedis Apostolicæ autoritate scienter legunt, aut eos retinent, ac eos imprimentes & quomodolibet defendentes excommunicationem Papæ reservatam incurrant; ad quam requiritur 1mo: ut liber sit Authoris Hæretici, quia damnato Authore, liber quoque ejus & omnia scripta de Religione tractantia damnata censeantur. *Cap. fraternitatis. 4. h. t. 2do.* Ut de Religione tractet, vel si de re alia agat, hæresin contineat. 3^{io}. Ut scien-

scienter legatur, defendatur, imprimatur aut detineatur. 4to. Et absque legitima Summi Pontificis facultate.

Quæres sexto: quis ab hæresi, eique annexa abolvere potest excommunicatione?

R. Trident. Sess. 24. de Reform. cap. 6. concedit Episcopis ab occulto hæreseos crimine absolventi facultatem his verbis: *idem & in hæresis crimine in eodem foro conscientie eis tantum, non eorum Vicarius sit permissum*. Germani Doctores sustinent, quod Germaniæ Episcopi, tamquam Sedis Apostolicæ delegati pro utroque foro absolventi habeant potestatem.

Quæres septimo: Quid est schisma?

R. Est nomen Græcum quod scissuram significat. *Can. schisma. 34. caus. 24. q. 1.* ut in præsentem locum est diviso, quâ quis ab unitate Ecclesiæ se separat, in quantum illa est corpus mysticum ex fidelibus tamquam membris, & summo Pontifice velut Capite constitutum, dicitur ab hæresi, quia tametsi omnis hæreticus sit schismaticus, eo quod sese ab Ecclesia Romana per dogma fallum separaverit. *Can. loquuntur. 18. Can. alienus est. 19. caus. 24. q. 1.* non tamen omnis schismaticus est hæreticus, si nimirum dogma contra fidem non sustineat. Hæresis ergo fidei & schisma soli opponitur unitati, quam charitas operatur. *Cir. Can. schisma.*

Quæres octavo: Quæ schismaticorum pœnæ?

R. Sequentes 1ma. Excommunicatio reservata in Bulla Cane. 2da. Or-

dinationes factæ à schismaticis quoad exercitium gradus collati sunt irritæ, nisi cum taliter ordinatis misericorditer fuerit dispensatum, vel ordinatus, se nescivisse ordinatorem fuisse schismaticum, probaverit. *Can. Ordinationes. 5. caus. 9. q. 1. cap. quod à predecessore. 1. Cap. fraternitati. 2. h. t.*

Quæres nono: Quid est Apostasia?

R. Apostasia græcè desertionem, & Apostata desertorem significat, in præsentem pro desertione vel à fide, vel statu Regulari aut Clericali accipitur. Prima dicitur Apostasia perfidiæ, de qua in *Cap. quidam. 4. de Apostat. 2da.* Apostasia inobedienciæ, cum quis à statu Religioso semel suscepto deficit. 3tia. Apostasia Clericatus, dum quis à statu Clericali ad matrimonium, militiam vel habitus dimissionem desinit.

Quæres decimo: Quis est Apostata à fide?

R. Ille qui à fide Christiana omnino deficiens ad Judæismum vel Paganismum transit. *Can. non potest. 24. caus. 2. q. 7. cap. contra Christianos. 13. h. t. in 6.* Et hoc inter Apostatam & hæreticum est discrimen, quod hic à fide non nisi in parte, ille vero in toto deficiat. potro pœnæ à fide apostatantium eadem sunt, quæ hæreticorum.

Quæres undecimo: Quæ pœnæ Apostatiæ ab Ordine Clericali?

R. Qui à statu Clericali seu Ordine Sacro ad conjugalem vel conversationem laicalem dimisso habitu & tonsura transeunt, eorum pœnæ sunt sequen-

quentes: 1ma. Excommunicatio. 2da. Infamia. 3ta. Amissio Privilegii Clericalis. *Cap. 1. de Apostat. Cap. in audientia. 25. de sentent. excom. 4ta. Si incorigibiles, carcer. Cap. à nobis 5. de Apostat. ut in illo pane doloris & aquâ angustia sustentetur. Cap. novimus. 27. de verb. significat.*

Quæres duodecimo: Quæ pœna Apostasia à Religione?

R. Apostata à Religione est, qui propriâ autoritate ordinem deserit, animo nunquam ad aliquem ordinem religiosum revertendi, per quas ultimas particulas apostata differt à fugitivo, qui quamvis sine Superioris licentia ordinem deserat, intentionem tamen habet, ad illud, quod deseruit, Monasterium, vel ad aliud redeundi. Perin-

de autem est, an habitum dimittat vel non, cum solus habitus Religiosum non faciat. Talis apostata pœnas incurrit sequentes: 1mo; Si habitum dereliquit, per temerariam ejus depositionem, pœnam excommunicationis ipso facto incurrit. *Cap. ut periculosa. 2. ne Clerici vel Monachi. in 6. 2do. Apprehensione corporali vel aliis mediis deficientibus, censuris Ecclesiasticis, ut ad Religionem redeat, est cogendus. Cap. quando. 7. de offic. ordinar. cap. si. de Regul. 3^{tio}. Religiosus in apostasia ordinatus, etsi postmodum redierit, ac pœnitentiam egerit, nunquam in suscepto taliter ordine ministrare permittitur, nisi Summus Pontifex cum eo dispensaverit. Cap. fin. de Apostat.*

TITULUS VI.

DE

Sortilegis, Maledicis & Sacrilegis.

Quæres primo: Quis est Sortilegus?

ꝛ. Qui sub fictæ Religionis nomine per quasdam, quas Sanctorum vel Apostolorum sortes appellant, divinatoriam profitentur scientiam, aut quarumcumque Scripturarum inspectione futura promittit. *Can. Sortilegi. un. caus. 26. q. 1.* Exemplo autem Jonæ & Matthiæ Apostoli non est credendum Sortibus, cum privilegia singu-

lorum non possint legem facere communem. *Can. non statim. 2. Can. non exemplo. 4. caus. 26. q. 2.* huc omnes reducuntur divinatores, sive per astrorum, sive per manuum, sive per aliarum rerum inspectionem, sive quocunque alio modo fiat divinatio.

Quæres secundo: Quotplex sint sortes?

ꝛ. Triplices. 1mo. Divisoriarum, quarum eventus à solo casu pendet, ut cum